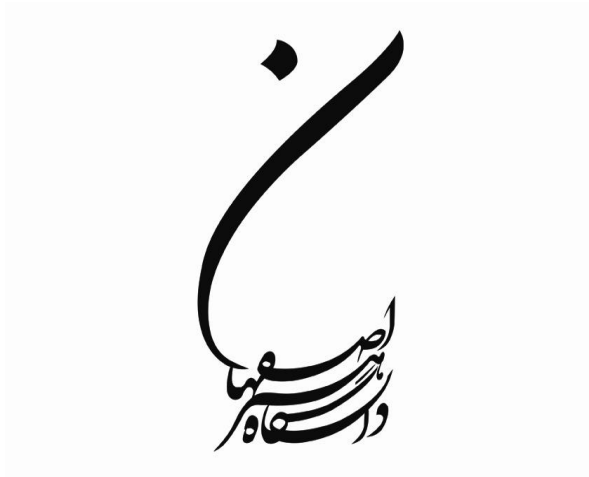

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه هنر اصفهان

دانشکده هنرهای تجسمی و کاربردی

گروه صنایع دستی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته صنایع دستی گرایش سفال و سرامیک

مطالعه ی شیوه های طراحی و ساخت زیورآلات سرامیکی و اجرای آن با ایده ای از نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید صفوی

استاد راهنما:

دکتر مهنوش شفیعی

استاد مشاور:

دکتر بهاره تقوی نژاد

پژوهشگر:

فرزانه امینی

اسفند ماه ۱۳۹۲

اظهارنامه دانشجو:

اینجانب فرزانه امینی دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته صنایع دستی گرایش سفال و سرامیک گروه صنایع دستی دانشکده هنرهای تجسمی و کاربردی دانشگاه هنر اصفهان به شماره دانشجویی ۹۰۱۱۳۰۹۲۰۱ گواهی می‌نمایم که تحقیقات ارائه شده در این پایان‌نامه با عنوان مطالعه‌ی شیوه‌های طراحی و ساخت زیورآلات سرامیکی و اجرای آن با ایده‌ای از نقوش گیاهی سفالینه‌های آبی و سفید صفوی توسط شخص اینجانب انجام شده و صحت و اصالت مطالب نگارش شده مورد تأیید می‌باشد و در موارد استفاده از کار دیگر محققان به مرجع مورد استفاده اشاره شده است. همچنین گواهی می‌نمایم که مطالب مندرج در پایان‌نامه تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه نشده است و در تدوین متن پایان‌نامه چارچوب مصوب دانشگاه هنر اصفهان را به‌طور کامل رعایت کرده‌ام.

امضاء دانشجو:

تاریخ:

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق، همچنین چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه کارشناسی ارشد، برای دانشگاه هنر اصفهان محفوظ است.

نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

دانشگاه هنر اصفهان

دانشکده هنرهای تجسمی و کاربردی

گروه صنایع دستی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته صنایع دستی گرایش سفال و سرامیک خانم فرزانه امینی

تحت عنوان:

مطالعه ی شیوه های طراحی و ساخت زیورآلات سرامیکی و اجرای آن با ایده ای از نقوش گیاهی

سفالینه های آبی و سفید صفوی

ارایه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم برای درجه ی کارشناسی ارشد که در تاریخ..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با نمره.....درجه به تصویب نهایی رسید

- ۱- استاد راهنمای اول پایان نامه خانم دکتر مهنوش شفیعی با مرتبه علمی استادیار امضا
- ۲- استاد راهنمای دوم پایان نامه با مرتبه علمی استادیار امضا
- ۴- استاد داور داخل گروه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا
- ۵- استاد داور خارج از گروه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا

مهر و امضای مدیر گروه

سپاسگذاری

با تقدیر و تشکر شایسته از استاد فرهیخته، سرکار خانم دکتر مهنوش شفیعی که مرا در تهیه، تدوین و جمع آوری این رساله کمک و مساعدت نمودند و با سپاس از استاد مشاور گران مایه ام، سرکار خانم دکتر بهاره تقوی نژاد، به خاطر همه راهنمایی هایی که نسبت به اینجانب داشته اند.

تقدیم به:

این پایان نامه را ضمن تشکر و سپاس بیکران تقدیم می نمایم به:
همسر عزیزم که آرامش روحی و آسایش فکری فراهم نمود تا
با حمایت های همه جانبه در محیط مطلوب، مراتب تحصیلی و
نیز پایان نامه درسی ام را به نحو احسن به اتمام برسانم.

چکیده:

ظروف آبی و سفید از بارزترین ظروف دوره صفویه اند که به تقلید از ظروف آبی و سفید چین بوجود آمدند. سفال سازان ایرانی سده شانزدهم/دهم سعی داشتند ظروف سفالی را به تقلید از ظروف چینی که مورد توجه مخصوص سلاطین صفوی بود، بسازند. سرانجام در اواخر سده شانزدهم/دهم، سفال سازان ایرانی موفق شدند ظروف نیمه چینی _ ایرانی بسازند. اگرچه به استحکام ظروف چینی اصل نبود، ولی غالباً نزدیک و شبیه به آن ها بود. گاهی این تقلید به قدری خوب بود که بسیاری از قطعات ظروف ایرانی با چینی اصل اشتباه می شد. در زمینه طراحی و نقوش اینگونه ظروف، اغلب طرح تزینی چینی با طرح ایرانی ترکیب می شدند. نقوش گیاهی بکار رفته در این نقوش شامل: مناظر طبیعی چینی، انواع گل ها و برگ ها، درختان، شاخه درختان با میوه و... هستند و هنرمند صفویه در ساخت این ظروف تغییرات فراوانی بوجود آورد. پاس داشتن هنر دوره صفوی به عنوان یکی از درخشان ترین دوران هنر ایرانی _ اسلامی و استفاده از بخشی از هنر این دوره با کاربردی کردن آن به شکل ساخت زیورآلات سرامیکی و الهام از نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید این دوره در ساخت اینگونه زیورآلات، در این رساله مدنظر می باشد. پرسش های اصلی که در این رساله مطرح شده این است که: ساخت زیورآلات کاربردی از جنس سرامیک چگونه امکان پذیر است؟ چه بدنه هایی پاسخگوی ساخت زیورآلات هستند؟ شیوه های تزین این زیورآلات چه هستند؟ همچنین از بعد فرهنگی چگونه می توان از نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید صفوی در خلق آثار سرامیکی استفاده کرد؟ این تحقیق که به روش توصیفی انجام شده است به شناسایی نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید با استفاده از منابع کتابخانه ای پرداخته و سپس به روش کارگاهی و آزمایشگاه، روش ساخت این زیورآلات مورد بررسی قرار گرفته است تا به هدف اصلی پژوهش که ساخت زیورآلات سرامیکی با استفاده از نقوش گیاهی این سفالینه ها است نایل آییم و نتایجی در شیوه های مختلف ساخت آن ها به دست آوریم.

کلید واژه ها: سفال، سفال آبی و سفید، نقوش گیاهی، سرامیک، زیورآلات سرامیکی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول: کلیات تحقیق	
۵-۱	۱- بیان مسأله
۶-۱	۲- اهمیت و ضرورت تحقیق
۶-۱	۳- اهداف پژوهش
۶-۱	۴- قلمرو مکانی پژوهش (جامع آماری)
۶-۱	۵- قلمرو زمانی پژوهش
۶-۱	۶- روش نمونه گیری و تعیین حجم نمونه
۷-۱	۷- ابزارهای گردآوری داده ها
۷-۱	۸- روش تجزیه و تحلیل داده ها
۷-۱	۹- محدودیت های پژوهش
۷-۱	۱۰- شرح واژه ها و اصطلاحات بکار رفته در پژوهش
۷-۱	۱۱- پیشینه پژوهش
فصل دوم: آشنایی با سفال آبی و سفید	
۱۵-۲	۱-۲ پیشینه سفال آبی و سفید
۱۶-۲	۲-۲ نگاهی به رواج سفالینه های آبی و سفید در کارگاه های سفالگری چین
۱۶-۲-۲	۱-۲-۲ گسترش سفالینه های آبی و سفید چین
۱۷-۲-۲	۲-۲-۲ ویژگی های هنری و تصویری سفالینه های آبی و سفید چین
۱۷-۲-۲	۳-۲-۲ نفوذ چینی های چین به ایران
۲۱-۲	۳-۲ سفال آبی و سفید در عصر صفوی
۲۵-۳-۲	۱-۳-۲ ظروف آبی و سفید در دوره شاه اسماعیل اول
۲۸-۳-۲	۲-۳-۲ ظروف آبی و سفید در دوره شاه تهماسب
۳۱-۳-۲	۳-۳-۲ ظروف آبی و سفید در دوره شاه اسماعیل دوم و سلطان محمد خداپنده
۳۲-۳-۲	۴-۳-۲ ظروف آبی و سفید در دوره شاه عباس اول
۳۶-۳-۲	۵-۳-۲ ظروف آبی و سفید در دوره شاه صفی

- ۳۷ ۲-۳-۶ ظروف آبی و سفید در دوره شاه عباس دوم
- ۴۰ ۲-۳-۷ ظروف آبی و سفید در دوره شاه سلیمان
- ۴۳ ۲-۳-۸ ظروف آبی و سفید در دوره شاه سلطان حسین

فصل سوم: نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید ایران

- ۴۹ ۳-۱ نقوش سفالینه های آبی و سفید ایران و چین
- ۴۹ ۳-۲ نقوش جانوری
- ۴۹ ۳-۲-۱ جانوران طبیعی
- ۵۰ ۳-۲-۲ جانوران تلفیقی
- ۵۰ ۳-۲-۳ جانوران ماورای طبیعی
- ۵۱ ۳-۳ نقوش انسانی
- ۵۱ ۳-۴ عناصر طبیعی
- ۵۲ ۳-۵ نقوش انتزاعی
- ۵۲ ۳-۶ کتیبه نگاره ها
- ۵۲ ۳-۷ نقوش گیاهی
- ۵۴ ۳-۸ نقش مایه های گیاهی سفالینه های آبی و سفید ایران

فصل چهارم: پروژه عملی

- ۷۱ ۴-۱ پیشینه زیورآلات سرامیکی
- ۷۳ ۴-۲ ویژگیهای زیورآلات سرامیکی
- ۷۳ ۴-۲-۱ استاندارد محصولات سرامیکی در زمینه کاربرد در زیورآلات
- ۷۴ ۴-۳ ایده پردازی
- ۷۴ ۴-۴ ساخت
- ۷۵ ۴-۵ بدنه
- ۷۵ ۴-۵-۱ بدنه های آهکی
- ۷۶ ۴-۵-۲ بدنه های فلدسپاری
- ۷۷ ۴-۵-۳ بدنه های سلولزی
- ۷۸ ۴-۵-۴ بدنه های خمیر مصری
- ۷۹ ۴-۵-۵ بدنه های دوغابی

۷۹	۶-۴ روش های ساخت فرم بدنه ها
۷۹	۱-۶-۴ برش آزاد
۸۰	۲-۶-۴ قالبگیری
۸۰	۷-۴ روش های اعمال نقوش
۸۱	۸-۴ پخت در سرامیک ها
۸۱	۹-۴ لعاب
۸۱	۱۰-۴ تهیه و آماده سازی لعاب ها
۸۲	۱۱-۴ لعابکاری بدنه های سرامیکی
۸۲	۱-۱۱-۴ لعابکاری به روش غوطه وری
۸۲	۲-۱۱-۴ لعابکاری به روش پاشیدن (پیستوله)
۸۴	۳-۱۱-۴ لعابکاری به روش ریختن
۸۴	۴-۱۱-۴ لعابکاری به روش نقاشی
۸۴	۱۲-۴ شیوه های لعابکاری زیورآلات سرامیکی
۸۵	۱۳-۴ نوع لعاب مصرفی
۸۵	۱۴-۴ پخت لعاب در زیورآلات سرامیکی
۸۶	۱۵-۴ روند طراحی
۸۷	۱-۱۵-۴ پروژه شماره ۱
۹۰	۲-۱۵-۴ پروژه شماره ۲
۹۲	۳-۱۵-۴ پروژه شماره ۳
۹۴	۴-۱۵-۴ پروژه شماره ۴
۹۷	۵-۱۵-۴ پروژه شماره ۵
۱۰۲	۶-۱۵-۴ پروژه شماره ۶
۱۰۵	نتیجه گیری
۱۰۶	پی نوشت
۱۰۷	منابع و مآخذ
۱۰۹	چکیده انگلیسی

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

شکل (۴-۱) نحوه شکل پایه سیم نسوز جهت پخت لعاب در زیورآلات سرامیکی ۸۵

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۶۲	جدول (۱-۳) نقش شاخه‌ها و پیچک‌های بکار رفته در ظروف آبی و سفید دوره صفوی
۶۵	جدول (۲-۳) نقش گل‌های بکار رفته در ظروف آبی و سفید دوره صفوی
۶۶	جدول (۳-۳) نقش غنچه‌های بکار رفته در ظروف آبی و سفید دوره صفوی
۶۷	جدول (۴-۳) نقش برگ‌های بکار رفته در ظروف آبی و سفید دوره صفوی
۷۵	جدول (۱-۴) فرمول بدنه شماره ۱
۷۵	جدول (۲-۴) فرمول بدنه شماره ۲
۷۶	جدول (۳-۴) فرمول بدنه شماره ۳
۷۶	جدول (۴-۴) فرمول بدنه شماره ۴
۷۷	جدول (۵-۴) فرمول بدنه شماره ۵
۷۷	جدول (۶-۴) فرمول بدنه شماره ۶
۷۸	جدول (۷-۴) فرمول بدنه شماره ۷
۷۸	جدول (۸-۴) فرمول بدنه شماره ۸
۷۹	جدول (۹-۴) فرمول بدنه شماره ۹

فهرست عکس‌ها

عنوان	صفحه
عکس (۱-۲) سفال با ترکیب رنگ آبی و سفید، قرن ۹ و ۱۰ میلادی	۱۵
عکس (۲-۲) کاشی دیواری با نقش برجسته سیمرغ، دوره ایخانی	۱۵
عکس (۳-۲) قطعه پارچه ساتن با طرح سیمرغ، نمونه‌ای از منسوجات ایرانی بافته شده با طرح برگرفته شده از نقوش منسوجات چینی، آخر قرن ۱۳ م یا اوایل قرن ۱۴ م	۱۶
عکس (۴-۲) کف بشقاب بزرگ آبی و سفید با نقوش آی مایل به سیاه کبالت بر زمینه سفید، مشتمل بر دوازده علامت منطقه البروج و امضای عبدالواحد، شمال ایران، موزه اسلامی، برلین شرقی	۱۹
عکس (۵-۲) بشقاب لب تخت با نقش صور فلکی "دو ماهی" به رنگ سیاه و نوشته شعر فارسی در حاشیه گرداگرد آن در زیر لعاب سبز روشن	۲۰
عکس (۶-۲) کاسه چند رنگ آبی، فیروزه‌ای، ارغوانی و اخراپی زیر لعاب شفاف بی رنگ، شمال غرب ایران، نیمه قرن ۱۰ هـ، ۱۶ م. موزه ویکتوریا و آلبرت	۲۲
عکس (۷-۲) قوری سفالین (چینی) آبی و سفید، با لوله بلند و سر ازدها شکل. نقوش متأثر از چین. متعلق به عصر صفوی (شاه عباس و شاه صفی، ۹۹۶-۱۰۵۲ هـ، ۱۵۸۷-۱۶۴۲ م). لندن، موزه ویکتوریا و آلبرت	۲۳
عکس (۸-۲) سفالینه آبی و سفید، با نقش انسانی به سبک مکتب اصفهان و شبیه حروف چینی. متعلق به قرن ۱۰ و ۱۱ هـ، تهران، موزه ملی ایران	۲۳
عکس (۹-۲) تابلوی نقاشی آبرنگ با طلا و مرکب به نام "سرنوشت پیرمرد متلون" از هفت اورنگ جامی، با امضای معین مصور، اصفهان، تاریخ ۱۰۵۷ هـ، لندن، موزه بریتانیا	۲۴
عکس (۱۰-۲) ظرف آبی و سفید، تاریخ ۱۵۲۲/۹۲۹-۱۵۲۳	۲۷
عکس (۱۱-۲) ظرف آبی و سفید، دوره شاه اسماعیل اول	۲۸
عکس (۱۲-۲) ظرف آبی و سفید، دوره شاه اسماعیل اول	۲۸
عکس (۱۳-۲) ابریق آبی و سفید، دهه ۱۵۷۰ شمال غرب ایران	۳۰
عکس (۱۴-۲) ظرف آبی و سفید، ایران، قرن دهم	۳۱
عکس (۱۵-۲) سفالینه آبی و سفید به صورت قاب بزرگ با لبه پهن، مشهور به صحن. دوره شاه عباس اول	۳۳
عکس (۱۶-۲) قوری سفالی با تزئین آبی زیر لعابی، با امضای محمود معمار یزدی و تزئین زارع، دوره شاه عباس اول	۳۴
عکس (۱۷-۲) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه عباس اول	۳۴
عکس (۱۸-۲) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه عباس اول	۳۵
عکس (۱۹-۲) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه عباس اول	۳۵

- عکس (۲-۲۰) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه عباس اول ۳۶
- عکس (۲-۲۱) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه عباس اول ۳۶
- عکس (۲-۲۲) کاسه آبی و سفید، دوره شاه عباس اول ۳۶
- عکس (۲-۲۳) ظرف آبی و سفید، دوره شاه صفی ۳۷
- عکس (۲-۲۴) بطری آبی و سفید، دوره شاه عباس دوم ۳۸
- عکس (۲-۲۵) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه عباس دوم ۳۹
- عکس (۲-۲۶) گلدان چند دهانه آبی و سفید، دوره شاه عباس دوم ۴۰
- عکس (۲-۲۷) تنگ سفالی، دوره شاه سلیمان، موزه بریتانیا ۴۱
- عکس (۲-۲۸) تنگ سفالی، دوره شاه سلیمان، موزه بریتانیا ۴۱
- عکس (۲-۲۹) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلیمان ۴۲
- عکس (۲-۳۰) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلیمان ۴۳
- عکس (۲-۳۱) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلیمان ۴۳
- عکس (۲-۳۲) دوری سفالی، دوره شاه سلطان حسین ۴۴
- عکس (۲-۳۳) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلطان حسین ۴۵
- عکس (۲-۳۴) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلطان حسین ۴۵
- عکس (۲-۳۵) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلطان حسین ۴۵
- عکس (۲-۳۶) بشقاب آبی و سفید، دوره شاه سلطان حسین ۴۵
- عکس (۳-۱) سفال آبی و سفید چین با نقش قوچ ۴۹
- عکس (۳-۲) سفال آبی و سفید ایران با نقش شیر ۴۹
- عکس (۳-۳) قوری آبی و سفید چین با نقش ماهی ۵۰
- عکس (۳-۴) بشقاب آبی و سفید ایران با نقش پرند ۵۰
- عکس (۳-۵) بخشی از سفالینه آبی و سفید چین با نقش اسب فلسدار ۵۰
- عکس (۳-۶) کاسه آبی و سفید چین با نقش اژدها ۵۰
- عکس (۳-۷) بخشی از سفالینه آبی و سفید ایران با نقش اژدها ۵۰
- عکس (۳-۸) کاسه آبی و سفید چین با نقش انسان ۵۱
- عکس (۳-۹) بخشی از سفالینه آبی و سفید چین با نقش ابر ۵۱
- عکس (۳-۱۰) بخشی از سفالینه آبی و سفید ایران با نقش ابر ۵۱
- عکس (۳-۱۱) بخشی از سفالینه آبی و سفید ایران با نقش آب ۵۱

- عکس (۱۲-۳) بخشی از سفالینه آبی و سفید ایران با نقش آب ۵۱
- عکس (۱۳-۳) بخشی از سفالینه آبی و سفید چین با نقوش انتزاعی ۵۲
- عکس (۱۴-۳) بخشی از سفالینه آبی و سفید ایران با نقوش انتزاعی ۵۲
- عکس (۱۵-۳) بخشی از سفالینه آبی و سفید چین دارای کتیبه به خط چینی ۵۲
- عکس (۱۶-۳) سفال آبی و سفید چین با نقش گل صد تومانی ۵۳
- عکس (۱۷-۳) سفال آبی و سفید ایران با نقش گل شاه عباسی ۵۳
- عکس (۱۸-۳) بشقاب آبی و سفید ایران با نقش گل نیلوفر ۵۳
- عکس (۱۹-۳) کاسه آبی و سفید چین دارای نقش شاخه درخت با میوه ۵۳
- عکس (۲۰-۳) بشقاب آبی و سفید چین دارای نقش انار ۵۴
- عکس (۲۱-۳) بشقاب آبی و سفید چین با نقش خوشه های انگور ۵۴
- عکس (۲۲-۳) قوری سفالین آبی و سفید با لوله بلند و یر اژدها شکل، موزه ویکتوریا و آلبرت ۵۵
- عکس (۲۳-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، قرن دهم ۵۵
- عکس (۲۴-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، موزه ویکتوریا و آلبرت ۵۶
- عکس (۲۵-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، موزه ویکتوریا و آلبرت ۵۶
- عکس (۲۶-۳) کاسه سفالین آبی و سفید ایران دارای نقوش گیاهی و نقش پرنده ۵۷
- عکس (۲۷-۳) ظرف آبی و سفید ایران دارای نقوش گیاهی ۵۷
- عکس (۲۸-۳) ظرف سفالین آبی و سفید ایران با نقوش گیاهی ۵۷
- عکس (۲۹-۳) بشقاب آبی و سفید ایران با نقوش گیاهی ۵۸
- عکس (۳۰-۳) بشقاب آبی و سفید ایران با نقوش گیاهی ۵۸
- عکس (۳۱-۳) بشقاب آبی و سفید ایران با نقوش گیاهی ۵۹
- عکس (۳۲-۳) بشقاب آبی و سفید ایران با نقوش گیاهی ۵۹
- عکس (۳۳-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش شاخه درخت با برگ ۶۰
- عکس (۳۴-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش شاخه درخت با گل ۶۰
- عکس (۳۵-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش پیچک ۶۱
- عکس (۳۶-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش پیچک ۶۱
- عکس (۳۷-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش پیچک ۶۱
- عکس (۳۸-۳) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش گل زنبق و میخک ۶۳
- عکس (۳۹-۳) ظرف سفالی آبی و سفید ایران، نقش گل شاه عباسی ۶۳

- عکس (۳-۴۰) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش گل نیلوفر ۶۴
- عکس (۳-۴۱) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش گل زنبق ۶۴
- عکس (۳-۴۲) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش گل شقایق پُر پُر ۶۴
- عکس (۳-۴۳) کاسه آبی و سفید ایران، نقش برگ ۶۶
- عکس (۳-۴۴) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش برگ ۶۶
- عکس (۳-۴۵) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش برگ ۶۶
- عکس (۳-۴۵) بشقاب آبی و سفید ایران، نقش برگ ۶۷
- عکس (۴-۱) گردنبند سرامیکی اثر Wild Nanny، واشنگتن ۷۱
- عکس (۴-۲) گردنبند سرامیکی اثر Azulado، پرتقال ۷۱
- عکس (۴-۳) گوشواره سرامیکی اثر Tess & Trix، استرالیا ۷۲
- عکس (۴-۴) گردنبند سرامیکی اثر Tess & Trix، استرالیا ۷۲
- عکس (۴-۵) دستبند سرامیکی اثر Robinsnest، امریکا ۷۲
- عکس (۴-۶) گوشواره و دستبند سرامیکی اثر Robinsnest، امریکا ۷۲
- عکس (۴-۷) ساخت فرم کلی زیورآلات سرامیکی با استفاده از روش برش آزاد ۷۹
- عکس (۴-۸) فرم کلی بیضی در زیورآلات که با استفاده از فوم ساخته شده و قالبگیری شد ۸۰
- عکس (۴-۹) فوم های ساخته شده و نمونه های قالبگیری شده از آن ها ۸۰
- عکس (۴-۱۰) دستگاه پاشنده (پیستوله) ۸۳
- عکس (۴-۱۱) طرز قرارگیری زیورآلات سرامیکی بر روی پایه سیم نسوز جهت پخت در کوره ۸۶
- عکس (۴-۱۲) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۸۷
- عکس (۴-۱۳) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی، موزه ویکتوریا و آلبرت ۹۰
- عکس (۴-۱۴) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی، موزه ویکتوریا و آلبرت ۹۲
- عکس (۴-۱۵) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۹۴
- عکس (۴-۱۶) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۹۷
- عکس (۴-۱۷) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۹۸
- عکس (۴-۱۸) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۹۹
- عکس (۴-۱۹) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۱۰۰
- عکس (۴-۲۰) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۱۰۱
- عکس (۴-۲۱) بشقاب آبی و سفید ایران در دوره صفوی ۱۰۳

در روزگار صفویه به ویژه از دوره شاه عباس که عصر شکوفایی آن حکومت می باشد، به علت گسترش روابط فنی، هنری و تجاری ایران با چین و قرار گرفتن ایران در مسیر جاده ابریشم، هنر ایران از هنر چین تأثیر پذیرفت. مظاهر این تأثیرپذیری را می توان در آثار سفالین به ویژه چینی های آبی و سفید آن دوره به روشنی ملاحظه کرد. البته این تأثیرپذیری ها نه تنها جنبه تقلیدی صرف نداشته است، بلکه در موارد بسیاری توأم با برخی ابتکارات هنرمندان ایرانی بوده و ضمن تلفیق با طرح ها و نقش های ایرانی، با سلیقه ایرانی تطابق یافته و ارائه شده است.

از آنجا که هنرمندان صفوی علاوه بر تقلید از هنرمندان چینی در برخی از آثار خود به نوآوری پرداخته و و نقوشی را طراحی می کردند که از ریشه های بومی برخوردار بودند، در این تحقیق از نقوش گیاهی بکار رفته در این سفالینه ها استفاده شده است. انتخاب سفالینه های آبی و سفید دوره صفویه و استفاده از نقوش گیاهی بکار رفته در آن ها موجب زنده نگهداشتن نقوش سنتی ایرانی_اسلامی و همچنین تولید زیورآلات مطابق با معیارهای فرهنگی و سنتی ایران می شود. با توجه به استقبال زیاد مردم از زیورآلات، در نهایت با کاربردی کردن نقوش این نوع سفالینه ها به شکل ساخت زیورآلات از جنس سرامیک کار به اتمام می رسد. سؤالات اصلی که در این تحقیق مطرح است: آیا می توان زیورآلاتی از جنس سرامیک تولید کرد؟ چه بدنه هایی برای ساخت زیورآلات سرامیکی مناسب می باشند؟ روش هایی که برای تزئین این زیورآلات بکار می روند چه هستند؟ شیوه های استفاده از نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید صفوی در ساخت آثار سرامیکی چگونه است؟

روش های دستیابی به جواب این سؤالات در این تحقیق ابتدا مطالعه ظروف آبی و سفید و نقوش گیاهی موجود در آن ها، سپس آزمایش بدنه های مختلف برای به دست آوردن بدنه مناسب جهت ساخت زیورآلات و بعد از آن چگونگی پیاده کردن این نقوش در بدنه مورد نظر با استفاده از روش های مختلف و بر اساس تکنیک مناسب و در نهایت آزمایش لعاب بوده است. فصل بندی های تحقیق شامل این موارد می باشد: فصل اول کلیات تحقیق و فصل دوم آشنایی با سفال آبی و سفید و پیشینه آن است. بعد از آن نگاهی به سفالینه های آبی و سفید چین و رواج آن ها در کارگاه های سفالگری چین دارد. سپس به شرح در مورد نفوذ چینی های چین به ایران و ظروف آبی و سفید در عصر صفوی می پردازد. در فصل سوم به طور کلی نقوش مشترک سفالینه های آبی و سفید ایران و چین شرح داده می شود، سپس به طور مفصل در مورد نقش مایه های گیاهی سفالینه های آبی و سفید ایران در عصر صفوی پرداخته می شود. فصل آخر مربوط به پروژه عملی است که شامل سیزده بخش مجزا است. بخش اول ایده پردازی نگارنده است و بعد از آن بدنه های آزمایش شده توسط نگارنده جهت ساخت زیورآلات سرامیکی. در بخش چهارم از روش های ساخت فرم بدنه ها صحبت می شود و در بخش پنجم روش اعمال نقوش بر روی این بدنه ها. بخش ششم مربوط به پخت در سرامیک ها و سپس شرح در مورد لعاب، آماده سازی لعاب و لعابکاری بدنه های سرامیکی است. در بخش دهم شیوه های لعابکاری زیورآلات سرامیکی توضیح داده می شود. در بخش یازدهم و دوازدهم به شرح در مورد لعابکاری زیورآلات سرامیکی توسط نگارنده و همچنین شیوه پخت آن ها در کوره پرداخته می شود. بخش آخر روند طراحی از نقوش گیاهی این سفالینه هاست. در نهایت نتیجه ای که نگارنده از مبحث نظری و عملی تحقیق گرفته است بیان می شود.

فصل اول
کلیات تحقیق

۱-۱ بیان مسأله

ظهور سلسله صفوی سر آغاز عصر طلایی جدیدی برای هنر و فرهنگ بود. صفویان با عنایت به اصالت و نژاد ترکی، به میهن پرستان و حامیان هنر ایران تبدیل شدند. حلول این روح جدید بویژه در سفالگری مشهود بود. از اوایل سده شانزدهم/ دهم تا اواخر سده نوزدهم/ سیزدهم، تعداد بی شماری انواع سفال تولید شدند. این سفال ها را می توان به انواع اصلی زیر طبقه بندی نمود: سفالینه های معروف به کوباچی، چینی های لعاب زیتونی، سفالینه های چند رنگ آبی و سفید، سفالینه های زرین فام متأخر معروف به گامبرون و سفال ها و کاشی های چند رنگ قاجار. سفالینه های آبی و سفید در دوره صفویه اهمیت بیشتری یافت. این سفالینه ها به تقلید از ظروف آبی و سفید چین بوجود آمدند. هنرمند ایرانی این ظروف را به عنوان منبع الهام خود انتخاب نمود، اما از آنجا که نمی توانست تجربه های ایرانی خود را نادیده بگیرد، با بکار بردن نبوغ خود نقوشی را که شامل تلفیقی از نقش مایه های ایرانی و چینی است به صورت توأمان بکار برد. نقوش این سفالینه ها شامل: مناظر طبیعی چینی، تصاویر حیوانات، پرندگان، شکل ابر و علایم چینی است که در ظروف دوره مینگ دیده می شود. نقش مایه های گیاهی آن ها به دو دسته کلی اسلیمی و ختایی تقسیم می شود که شامل شاخه و پیچکها و نقوش گل، برگ، غنچه ها و... است.

سؤالاتی که در این تحقیق مطرح می شود این است که: آیا ساخت زیورآلات از جنس سرامیک امکان پذیر است؟ چه بدنه هایی پاسخگوی ساخت زیورآلات هستند؟ شیوه های تزیین این زیورآلات چه هستند؟ چگونه می توان از نقوش گیاهی سفالینه های آبی و سفید صفوی در خلق آثار سرامیکی استفاده کرد؟

از جمله اهداف این تحقیق ابتدا زنده نگهداشتن نقوش سنتی ایرانی _اسلامی با کاربردی کردن آن ها می باشد و سپس خودکفایی اقتصادی و فرهنگی در تولید زیورآلات مطابق با معیارهای فرهنگی و ارزشی سنتی ایران. در راه رسیدن به این اهداف در راستای موضوع پایان نامه، یک هدف کاربردی مورد مطالعه قرار می گیرد که همانا بررسی و تجربه فرایند ساخت زیورآلات از جنس سرامیک است. در راه نیل به این هدف از روش توصیفی در بخش مطالعات نظری و روش کارگاهی _آزمایشگاهی در بخش عملی تحقیق استفاده می شود.

در حقیقت با کم شدن منابع گرانبها مانند طلا و افزایش قیمت آن ها، استفاده از مواد جایگزین و ارزان قیمت برای ساخت زیورآلات با توجه به اینکه انسان همواره به دنبال استفاده از زیورآلات بوده است، از نظر اقتصادی موجه می شود. با این تفکر خلق زیورآلات از جنس سرامیک می تواند یکی از روش های نیل به این هدف باشد. اما از آنجایی که خلق زیورآلات از جنس سرامیک تاکنون به صورت جدی در ایران انجام نشده است لذا مستلزم تجربه در این زمینه است. مطالعه بدنه مناسب و بررسی لعاب آن الزامات این تحقیق است. همچنین شیوه های اجرای فرم و نقش این زیورآلات از دیگر دغدغه های این تحقیق می باشد. بی توجهی به طراحی و ساخت مبتنی بر هنر و سنت دیرین همراه با خلاقیت و نوآوری در زیورآلات سبب شده است تا مردم به استفاده از زیورآلات وارداتی، نامرغوب و ناهمگون با فرهنگ ایرانی _اسلامی روی آوردند، که این پروژه با ساخت این محصول (زیورآلات سرامیکی) علاوه بر پابندی بر ارزش های فرهنگی و هنری گذشته و راضی کردن سلیقه امروزی می تواند خلأ ایجاد شده در بازار را پاسخگو بوده و باعث رشد و شکوفایی هنر در این شاخه شود.